

Ҳазрати Абу Бакрнинг вафотлари

14:51 / 05.03.2024 3243

Ҳижрий 13 йил жумодус соний ойининг 8-куни Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу иситма касалига чалиндилар. Хасталик тобора зўрая борди.

Имом Табарий, Ибн Жавзий ва Ибн Касирларнинг таъкидлашларича, Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу хасталиклари оғирлашганда, халқаро ва ички вазиятни ҳисобга олган ҳолда ўзларидан кейин мусулмонларнинг ихтилофга тушишларидан қўрқиб, уларга ўз ўлимларидан олдин янги халифа танлашни таклиф қилдилар. Мусулмонлар Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳудан кейин ким халифа бўлиши кераклигини тезда ҳал қила олмадилар. Улар ишни Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг ўзларига оширдилар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоху анху хаста ҳолларида Абдурраҳмон ибн Авф, Усмон ибн Аффон, Саъид ибн Зайд, Усайд ибн Ҳузайр ва бошқа муҳожирани ансорлардан бўлган саҳобаи киромларни якка-якка чақириб, бу иш хусусида маслаҳат қилдилар. Ҳамманинг фикри Умар ибн Хаттоб розияллоху анхуда тўхтади.

Ҳамма маслаҳатчилар бир фикрга келганларидан кейин Абу Бакр Сиддиқ розияллоху анху қуйидаги аҳдномани Усмон ибн Аффон розияллоху анхуга айтиб туриб ёздирдилар:

«Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳийм

Ушбу – Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг халифаси Абу Бакрнинг бу дунёдаги охирги ва охирадаги аввалги пайти, кофир мўмин бўладиган, фожир таслим бўладиган пайтда берган аҳдномасидир. Мен сизларга Умар ибн Хаттобни халифа қилдим. Сизлардан яхшилиқни аямадим. Агар у сабр ва адолат қилса, унинг ҳақида менинг билганим шу. Агар у зулм қилса, бу улуғ ишни ўзгартириб юборса, ҳар ким қилмишига яраша жазосини тортади. Мен фақат яхшилиқни ирода қилдим. Мен ғайбни билмайман. **«Зулм қилганлар эса тезда қайси қайтиш жойига қайтишларини билурлар»** (Шуъаро сураси, 227-оят).

Сўнгра хаста ҳолдаги Абу Бакр Сиддиқ розияллоху анхуни кўтариб одамларнинг олдига олиб чиқишди. У киши уларга аҳдномани ўқиб бердилар ва: **«Сизларга ўзимдан кейин қолдирган кишимдан розимисиз? Мен сизларга қариндошимни эмас, Умарни қолдирдим. Унга қулоқ осинглари ва итоат қилинглари. Аллоҳга қасамки, мен чуқур ўйлаб, мулоҳаза қилиб, шу қарорга келдим»,** дедилар. **Одамлар: «Эшитдик, итоат қиламиз!»** дедилар.

Сўнг у киши Умар розияллоху анхуни олдарига чорлаб, қуйидагиларни айтдилар:

«Мен сени ўзимдан кейин Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг саҳобаларига қолдирдим.

Эй Умар! Аллоҳнинг кечки ҳаққи бор, уни кундузи қабул қилмас. Кундузги ҳаққи бор, уни кечаси қабул қилмас. У Зот фарз адо қилинмагунча, нафлни

қабул қилмас.

Эй Умар! Билгинки, қиёмат куни тарозиси оғир келадиганларнинг тарозиси оғир бўлиши уларнинг ҳаққа эргашгани учундир. Зотан, ҳақдан бошқа нарса қўйилмаган тарози оғир бўлади.

Эй Умар! Билгинки, қиёмат куни тарозиси энгил келганларнинг тарозиси энгил бўлиши уларнинг ботилга эргашганидандир. Зотан, ботилдан бошқа нарса қўйилмаган тарози энгил бўлади.

Эй Умар! Билгинки, энгиллик ояти шиддат ояти ила бирга, шиддат ояти энгиллик ояти ила бирга нозил бўлган. Мўмин ҳам рағбат қилиб, ҳам қўрқиб туриши учун шундай бўлган. У Аллоҳдан ўзига номуносиб нарсани сўрайдиган даражада рағбат қилмайди. Шунингдек, икки қўли бўшашиб қоладиган даражада қўрқмайди ҳам.

Эй Умар! Билгинки, Аллоҳ дўзах аҳлини уларнинг энг ёмон амаллари ила зикр қилган. Қачон уларни эсласам, асло улардан бўлмасликни орзу қиламан. У Зот жаннат аҳлини уларнинг энг яхши амаллари ила зикр қилган, чунки У Зот уларнинг ёмонликларини кечиб юборган. Қачон уларни эсласам: «Уларнинг амаллари олдида менинг амалим нима бўлибди», дейман. Агар менинг васиятимни ёдлаб олган бўлсанг, ўлим туфайли ғойиб сен учун ҳозирдан маҳбуброқ бўлмасин. Сен ундан қочиб қутула олмассан».

Аммо бу Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу халифа этиб тайин қилинди, деган гап эмасди. Бу халифаликка номзод кўрсатиш эди. Халифани сайлаш эса кейинроқ халқ томонидан бўлиши керак эди.

Кейин Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳуни яна ётган жойларига олиб кирдилар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг бу тасарруфлари ҳар қандай кишини ҳайратга солади. Ўлимни бу қадар хотиржамлик билан кутиб олиш осон иш эмас. Айниқса, бир миллатга бош бўлиб турган одам бундай пайтларда беморлигини даволатишга уринади.

Ҳа, Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу одатдан ташқаридаги одамлар тоифасидан эдилар. У киши ўлимни мардлик, ҳатто хурсандчилик билан кутиб олдилар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу жумодус соний ойининг тугашига саккиз кун қолганда, сешанба куни олтмиш уч ёшларида вафот этдилар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу муртадларни динга қайтардилар. Арабларни Исломда қайта бирлаштирдилар. Ўша пайтдаги икки улкан империяни фатҳ қилишни бошладилар. Қуръони Каримни бир мусҳафга жамладилар ва бошқа кўплаб улкан ишларни амалга оширдилар.

Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу у кишининг қозилари, Абу Убайда розияллоҳу анҳу девонбегилари, Усмон ибн Аффон, Алий ибн Абу Толиб ва Зайд ибн Собит розияллоҳу анҳум эса у кишининг мирза-котиблари эдилар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг даврларида Ислом жамияти вилоятларида қуйидаги волийлар иш юритар эдилар:

1. *Маккаи мукаррамада Аттоб ибн Усайд.*
2. *Тоифда Усмон ибн Абул Ос Сақафий.*
3. *Санозда Муҳожир ибн Абу Умайя.*
4. *Ҳадрамавтда Зиёд ибн Лабид.*
5. *Хавлонда (Ямандаги машҳур қабила) Яъло ибн Абу Умайя.*
6. *Зубайд ва Аданда Абу Мусо Ашъарий.*
7. *Нажронда Жарир ибн Абдуллоҳ Бажалий.*
8. *Баҳрайнда Ало ибн Ҳазрабий.*
9. *Журашда Абдуллоҳ ибн Савр.*
10. *Давматул жандалда Иёз ибн Ғанм.*

Ироқдаги лашкар амири – Мусанно ибн Ҳориса.

Шомдаги лашкар амири – Холид ибн Валид.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг охирги сўзлари «**Мени мусулмон ҳолиmda вафот эттиргин ва солиҳларга қўшгин**» (*Юсуф сураси, 101-оят*) ояти бўлган экан «Тарихи Табарий».

Ўшанда ҳижрий 13 йил жумодус соний ойининг 21-куни, милодий 634 йилнинг 21 август куни эди.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳуни хотинлари Асмо бинт Умайс ва ўғиллари Абдурраҳмонлар ювиб, ўзларининг кийимларига кафанлаганлар. Жанозаларини эса Умар ибн Хаттоб розияллоҳу анҳу ўқиганлар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу Оиша онамизнинг ҳужраларига, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ёнларига кечаси дафн қилинганлар. У кишининг бошлари Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг елкаларига тўғрилаб қўйилган.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг қабрларига ўғиллари Абдурраҳмон, саҳобалардан Умар, Усмон, Абдурраҳмон ибн Авф ва Талҳа ибн Убайдуллоҳ розияллоҳу анҳулар тушганлар.

Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳунинг жаннати экани аниқ бўлган оз сонли кишилардан бири эканлари ҳаммамизга маълум.
Аллоҳ таолонинг Ўзи у кишидан рози бўлсин! Омин!

«Ислом тарихи» биринчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2023 йил 14 мартдаги 03-07/1733-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.